

Släkthistoriska Studier

Publicerad av Genealogiska Föreningen | Published by the Genealogical Society of Sweden

Släkthistoriska Studier 2023:202

Identifikationsproblem i färdigmakaren vid Skultuna mässingsbruk Karl Henrikssons (ca 1697–1757) familj

Michael Lundholm, *Genealogiska Föreningen*

epost: m.l.lundholm@me.com, hemsida: <http://lundholm.me>

 0000-0002-4145-1372

Publicerad den 18 november 2023

DOI: 10.55797/sfx835 och ISSN 2004-3910

Öppen tillgång genom en Creative Commons CC BY 4.0 licens.

Copyright på artikeln tillhör författarna.

Publicerad på Kungliga Bibliotekets OJS-plattform publicera.kb.se.

Citera artikeln (exempel): Lundholm M., *Identifikationsproblem i färdigmakaren vid Skultuna mässingsbruk Karl Henrikssons (ca 1697–1757) familj*, Släkthistoriska Studier 2023:202.

Släkthistoriska Studier publiceras av Genealogiska Föreningen (org. nr. 802001-19643), Lofströms Allé 7, Sundbyberg. Kontakt: shs@genealogi.net

Identifikationsproblem i färdigmakaren vid Skultuna mässingsbruk Karl Henrikssons (ca 1697–1757) familj

Michael Lundholm¹

Genealogiska Föreningen

Publicerad 18 november 2023

Bidrag till »Festskrift tillägnad Urban Sikeborg på hans 60-årsdag«

Här utreds identifikationsproblem i färdigmakaren Karl Henrikssons och hans hustru Elisabet Olofsdotters familj. För det första hade Karl Henriksson en yngre bror med samma namn. Båda bröderna skulle då synbarligen uppkallats efter sin morfar Karl Frunck vilket får anses mycket ovanligt. Detta ger anledning att ställa frågor om hur uppkallelsen skett och om vem som var brödernas respektive far. För det andra finns uppgiften i en husförhörslängd att det tillsammans med Karl och Elisabet finns en Kerstin Henriksdotter kallad moder. Karls mor var Maria Frunck som var gift med Henrik Johansson. Här visas att den kronologi som mantalslängder samt förekomsten och frånvaron av kyrkböcker lägger fast ger vid handen att Karl sannolikt var född i första tertialet 1697 vilket kan visas utesluta en annan far än Henrik. Maria kan möjligen ha varit gift en gång tidigare med en Karl Johansson Adam som sedan avlidit. Om så var fallet kan Maria, i enlighet med ett förekommande uppkallelseskick, ha namngett sin förstfödde son i det nya äktenskapet efter sin döde make. Även Elisabets föräldrar kan identifieras, genom en sekvens av belägg i mantalslängder och kyrkböcker, som Olof Klasson och Margareta Eriksdotter. Kerstin Henriksdotter kan alltså inte ha varit mor till vare sig Karl eller Elisabet och hennes identitet är fortfarande okänd.

Karl Henriksson (eller »Carl Hindricsson« som samtidens källor oftast skrev honom) var först tråddräng och sedan färdigmakare vid Skultuna mässingsbruk under 1700-talets första hälft. I den sista husförhörslängden som han förekom i (1752–1776) uppges att han föddes 1694 och dog i april 1757. Dödboken preciserar födelse-tidpunkten till maj 1694 och begravningen till 17 april 1757. Det framkommer också

¹ På en tidigare version av denna artikel har jag tacksamt tagit emot kommentarer från Eva Dahlberg (Jönköping) samt två anonyma granskare.

att han 1720 hade gift sig med »Lisa Olsdotter«, varit gift med henne och fått tre barn varav två levde och efter en period som änklings varit gift med »Anna Jansdotter« utan barn. Den tidigare husförhörslängden 1737–1760 uppger också att det då i hushållet fanns en »mod. Kierst Hindersd[otte]r«. ²

Identifikationsproblemen som avhandlas här är främst vilka Karl Henrikssons och hans hustru Elisabet Olofsdotters föräldrar var. Jag har i ett tidigare arbete identifierat Karl Henrikssons föräldrar som tråddragaren Henrik Johansson och hans hustru Maria Karlsdotter Frunck (född 1669), dotter till brännugnsmästaren Karl Frunck (1627–1701). ³ I efterhand framstår min argumentation dock som ofullständig. Eftersom jag i min utredning om släkten Fruncks äldre led använde en agnatisk redovisningsprincip utredde jag aldrig döttrarnas eventuella barn. Hade jag gjort det hade jag upptäckt att Henrik och Maria hade ytterligare en son Karl Henriksson född 1710 samtidigt som den äldre Karl Henriksson levde. Båda sönerna var alltså synbarligen uppkallade efter sin morfar Karl Frunck.

Fenomenet med att syskon har samma namn förekommer, men då handlar det oftast om helsyskon som inte levde samtidigt, om samtidigt levande helsyskon uppkallade efter olika personer med samma namn (exempelvis farfar och morfar) eller om halvsyskon. Att helsyskon med samma namn bara har en äldre släkting och inte två med namnet är extremt ovanligt. Därför finns det anledning att utsätta identifikationen för förnyad prövning samt att även diskutera det som ett namngivningsproblem; på vilken grund fick de båda Karl sitt namn?

Att visa att Maria Karlsdotter Frunck var mor till båda Karl Henriksson är förhållandevis enkelt. Då följer omedelbart slutsatsen att den Kerstin Henriksdotter som kallats moder i husförhörshotisen inte var Karls mor. Notisen kan då tolkas som att hon var hans svärmor, alltså Elisabet Olofsdotters mor. Detta strider dock mot flera andra belegg i kyrkoarkivet vilka uppger att Elisabets mor hette Margareta Eriksdotter. Ett försök till att identifiera även Kerstin Henriksdotter görs därför.

Syftet med artikeln är alltså att identifiera Karl Henrikssons och hans hustru Elisabet Olofsdotters härkomst samt identifiera Kerstin Henriksdotter. Eftersom källmaterialet i Skultuna och Nyköping är fragmentariskt för den aktuella perioden inleds artikeln med en diskussion om tillgängliga källor. Därefter kommer ett analys- och resultatavsnitt där successivt Karls och Elisabet närmsta anor redovisas. Därefter kommer ett avsnitt som sammanställer resultaten med en antavla i form av familjetabeller. Artikeln avslutas med en summering av resultaten. Artikeln innehåller tre appendix. Appendix 1 innehåller mantalslängdernas exakta källhänvisningar till mässingsbruket i Skultuna (av skäl som diskuteras nedan). Appendix 2 innehåller en grafisk stamtavla över de medlemmar ur släkten Frunck som figurerar i artikeln för att visa hur de var besläktade. Appendix 3 innehåller en grafisk antavla med Karls och Elisabets barn som probander som kompletterar antavlan i tabellform.

Om inget annat anges är den aktuella platsen för händelser Skultuna mässingsbruk i Skultuna socken, Norrbo härad, Västmanland. Om plats anges men inte socken eller stad avses Skultuna socken. Händelser i Nyköping anges alltid och avser dåvarande stadsförsamlingen Nyköpings Västra eller mässingsbruket. Personnamn, eventuella släktnamn och patronymikon återges med modern normalstavning utom i citat där de återges exakt. När namn och patronymikon i källorna förekommer i olika former har den vanligaste formen valts. Patronymikon inom släkten Frunck anges endast om tidigare forskning om släkten uttryckligen belagt dem.

² I princip samma uppgifter återges också på SMED12, Föreningen för smedsläktforskning (2021).

³ Lundholm (2012, s. 276–277).

Källor

Skultuna mässingsbruk etablerades 1607 i meningen att bruket då fick sina privilegier.⁴ Det tog dock ganska många år innan driften kom i gång för fullt. Det verkar inte vara förrän runt 1620 som det skedde. Eftersom Skultuna socken ingår i Västerås stift och detta var tidigt ute med kyrkobokföring finns i Skultuna kyrkoarkiv relativt bra om än inte på långa vägar heltäckande material från och med ungefär 1620, i vissa fall ännu tidigare. Det finns också en närmast heltäckande svit av mantalslängder från mitten av 1600-talet även om bruksfolket inte namngivs regelmässigt förrän från 1669 med några spridda tidigare år som undantag.

Staden Nyköping bestod av stadsförsamlingarna Nyköpings Västra och Nyköpings Östra. Kyrkorna i kringliggande socknar, Sankt Nikolai väster om ån och Allhelgona öster om ån, var också kyrkor för respektive stadsförsamling. Staden var indelad i kvarter: första, andra och tredje kvarteren väster om ån samt fjärde och femte kvarteren öster om ån. Mässingsbruket etablerades 1606 och låg vid ån på västra sidan i anslutning till tredje kvarteret. Både staden Nyköping och bruket drabbades av stadsbranden 1665 och av branden i samband med rysshärjningarna 1719. Driften på mässingsbruket hade vid det senare tillfället legat nere en tid på grund av råvarubrist under Stora nordiska kriget. Först 1734 var driften i gång igen. För den aktuella perioden i Nyköping är handlingar i kyrkoarkivet fragmentarisk bevarade men mantalslängder är bevarade i flera exemplar.

På grund av det delvis fragmentariska källäget ges för tydlighetens skull källhänvisningar i avsnittet *Analys och resultat* till alla använda källor i kyrkoarkiven även om de avser händelserna födda, vigda och döda. Dessa källhänvisningar upprepas inte i avsnittet med familjetabeller som i övrigt följer konventionen att källhänvisningar inte ges till händelserna född, vigd och död om de återfinns på förväntad plats i den aktuella kyrkboken. Källhänvisningar till mantalslängderna ges inte direkt då längderna är digitiserade och indexerade samt bruksarbetarna finns samlade i särskilda brukslängder i slutet av socknen varje år och antalet källhänvisningar annars skulle bli överväldigande många. De använda längderna förtecknas dock i källförteckningen samt med uppgift om den sida där brukslängden startar i Appendix 1.

Mina tidigare undersökningar har delvis byggt på vid tidigare arkivbesök genomgången källmaterial.⁵ Exempelvis har Riksarkivets ämnessamlingar om bergverken, Bergkollegiums arkiv, Kammarkollegiets ämnessamlingar om bergsbruk och Leufstadarkivet genomgått. De har dock inte innehållit några uppgifter relevanta för denna undersökning. Tidigare ej genomgången källmaterial, exempelvis renovationsprotollen hos Bergskollegium, kan motiveras av en undersökning som avser komplettera undersökningen om släktens äldre led, men har inte bedömts som rimlig för detta avgränsade problem. Eftersom tidigare undersökningar varit begränsade till släkten Fruncks äldre led, i praktiken en avgränsning till personer födda före 1750, har exempelvis inte Skultuna bruksarkiv varit föremål för undersökning då arkivet bara innehåller några få arkivhandlingar daterade före 1750.

Inför denna undersökning har häradsrätts- och rådhusprotollen för Norrbo häradsrätt och Nyköpings rådhusrätt specifikt inte genomgått. Mina tidigare utredningar visar att släkten Frunck redan kring 1700 fanns representerad från Malmö i söder till Härnösand i norr och omfattar tjugotalet familjer under cirka 150 år. Utredningen innehåller dock bara dryga tiotalet hänvisningar till domstolsarkiv från nästan lika många härads- och rådhusrätter, bouppteckningarna oräknade, varav

⁴ För den tidiga historiken kring Skultuna bruk, se Erixon (1921–1972, del 2:1, kapitel 1 och 2) och kring Nyköpings bruk Edblad (1979, s. 24–30).

⁵ Lundholm (2007, 2009 och 2012).

flera rör burskap i samband med att medlemmar flyttat till städerna. Tidigare genomgångar från Norrbo häradsrätt visar att endast ströfynd gjorts, någon enstaka tvist samt enstaka bordsrättsbevis. Till skillnad från bruksarbetarna vid Bjurfors, som står för flera av dessa belägg i samband med jordtransaktioner, verkar bruksarbetarna vid Skultuna inte ägt fast egendom och sådana transaktioner saknas därför. Jag har därför bedömt det förväntade resultatet av en ytterligare genomgång som mycket begränsat i förhållande till nedlagd arbetsinsats. Det utesluter inte att ytterligare ströfynd skulle kunna göras. Bouppteckning existerar inte för någon av de avhandlade personerna.

Skultuna kyrkoarkiv

Vad gäller husförhörslängderna uppger arkivförteckningen i Nationell arkivdatabas (NAD) att de fyra första volymerna AI:1–4 omfattar åren 1681–1688, 1689–1734, 1737–1760 och 1752–1776. Man kan alltså få intrycket av under 95 år kontinuerligt förda längder med undantag för åren 1735 och 1736. Så är dock inte fallet. För det första anger årtalsomfånget bara att det förekommer uppgifter inom tidsintervallet inte att det finns en fullödig och för hela socknen omfattande längd för de uppgivna åren. För det andra behöver eventuella ströuppgifter i utkanten av årtalsintervallen inte avse mässingsbruket utan den övriga socknen.

Volym AI:1 är uppdelad i två delar som det i modern tid tillkomna Ortsregistret uppger omfatta 1681–1684 respektive 1685–1686. Sidorna för bruket omfattar dock endast 1681 (uppslag 26–33) och 1685–1686 (uppslag 72–82). Organisationen av de två delarna är helt olika. För 1681 finns kolumner för olika färdigheter sida för sida, där kunskapsnivån för flertalet personer inte är antecknad. Perioden 1685–1686 är dock organiserad uppslag för uppslag med personuppgifter på högersidan och kolumner för 24 månader, där datum för närvaro vid kyrkoförhören finns noterad.⁶ Uppgifterna är med något enstaka undantag odaterade och införda av olika händer med ett bläck som bleknat. Ibland är uppgifterna i efterhand kompletterade med ett bläck som svartnat.

Även volym AI:2 är uppdelad i två delar som det moderna Ortsregistret uppger omfatta 1689–1707 och 1708–1734. Sidorna för bruket omfattar dock i den första delen (uppslag 65–76) endast åren 1689–1691, 1697, 1699 och 1700 och är organiserad uppslagsvis med personuppgifter och kolumner för färdigheter på vänstersidan av uppslaget. Dessutom finns årtalskolumner för 1689, 1690 och 1697, där datum för kyrkoförhör noterats, på högra sidan av uppslaget. Året 1699 har ofta tillförts i kolumnen för 1697 och året 1700 i anslutning därtill i en bred marginal längst till höger som oftast dock inte är använd. Uppgifterna är som regel inte daterade även om tillägg ibland har gjorts med notering om att personen är gift, avliden, avflyttad eller borta. Partivis är sidorna mycket kluddiga delvis på grund av att man försökt föra in uppgifter i utrymmen som först lämnats tomma och delvis på grund av bläckgenomslag från andra sidan.

Den andra delen är organiserad sida för sida med en bred kolumn längst till vänster där årtalsuppgifter sporadiskt antecknats familjevis, personuppgifter och kolumner för färdigheter. Dessa årtalsuppgifter avser troligen år för ankomst till orten/hushållet för de som tillkom efter längdens upprättande. Andra delen (uppslag 133–143) går till slutet av boken men då utrymmet tog slut finns uppgifter om bruksfolket även införda på sidorna 129r–130v (vilket inte framgår av det moderna Ortsregistret). Dessa sidor verkar initialt ha lämnats tomma mellan övriga socknen och bruket. Förfarandet beror troligen på dålig planering vid bokens uppläggning

⁶ Vid denna tidpunkt skedde förhören ännu i kyrkan. Se Lext (1984, s. 174–176).

snarare än att uppgifterna tillkommit mot periodens slut. Detta framgår av att vissa notiser på dessa sidor kompletterats så tidigt som 1716. Fortfarande är uppgifterna som regel odaterade.

Vi kan då summera förekomsten av husförhörslängder för bruket enligt följande:

- AI:1 1681 (»första«), 1685–1686 (»andra«)
- AI:2 1689–1691, 1697, 1699 och 1700 (»tredje«), 1708–1734 (»fjärde«)
- AI:3 1737–1760
- AI:4 1752–1776

Volymerna 3 och 4 har alltså ett visst överlapp enligt arkivförteckningen. Benämningarna »första« husförhörslängden etcetera används för att i texten tydliggöra vilken del av de första två volymerna som avses. Det finns alltså besvärande gap i längderna under de tre första decennierna då de är bevarade. I de »första« och »andra« längderna är 202 respektive 203 personer upptagna under bruket medan det i den »tredje« är 327 personer. Skillnaden beror sannolikt på att »tredje« längden förts under en längre tidsperiod.

När det gäller ministerialböckerna går det inte att urskilja någon skillnad mellan bruket och övriga socknen vad gäller årtalsomfång etcetera. Ministerialböckerna C:2, C:3 och C:4, i arkivförteckningen dokumenterade som födelseböcker, innehåller uppgifter om födelser/dop, vigda och begravda/döda. Precis som för husförhörslängderna finns det besvärande gap och ibland tomma utrymmen som lämnats för olika händelser som sedan aldrig förts in, men där någon i stället skrivit en kommentar vid ett senare tillfälle. Det tyder på att ett lappsystem varit i bruk där händelser först noterats på lösa lappar som sedan förts in i boken och man kan därför inte utsluta att enstaka händelser därför aldrig noterats. Det finns ytterligare en indikation på att lappar förekommit, eller att det funnits en tidigare ministerialbok mellan C:1 och C:2 från vilken uppgifter de första åren 1664–1665/1666 skrivits av. På en av de första sidorna står dock »Dhenne Book är köpt til Schultuna kyrkia för Sex mark koppar mynt. Anno 1666«. Det framgår också att en ny bok är köpt för att börja föras från 1679. Denna saknas dock. Sammanfattningsvis:⁷

	C:2	Lla:1	C:3	C:4
Födelse- och dopböcker	1664–1679		maj 1697–1717	1718–1741
Lysnings- och vigselböcker	1664–1679		maj 1697–1717	1718–1742
Död- och begravningsböcker	1664–1679	1669–1683	maj 1697–1717	1718–1742

Gapet omfattar 1680-talet och större delen av 1690-talet och gäller alla ministerialböcker om än något mindre för död- och begravningsböckerna då kyrkoräkenskaper i volym Lla:1 i viss mån kompenserar för detta.

Brotten och gapen i böckerna överensstämmer ganska bra med kyrkoherdarnas tjänstgöringsperioder: Widichindus Johannis Grangius (1641–1677), Daniel Joannis Wigelius (1679–1683), Johannes Torstani Rabinus (1683–1696), Andreas Andreas Barcherus (1696–1706) och Laurentius Petri Wadman (1707–1739).⁸ Äldre böcker kan ha slutat föras och gallrats eller förkommit i samband med skiftena. Särskilt Rabinus period som kyrkoherde sticker ut vad gäller ministerialböckernas skiftande utseende men herdaminnet ger ingen antydan om orsaken.

⁷ Här redovisas inte den allra äldsta volymen C:1 som inte är direkt relevant för den aktuella perioden. Volym C:4 har två numreringar, en äldre gjord för hand och en yngre maskinfoliering. Den gjord för hand har sidnumreringarna 1–199, 100–199, 100–299 och 100–132 och maskinfolieringen 1–269. Båda förekommer på både RA:s och AD:s bilder. För att undvika missförstånd används endast maskinfolieringen här.

⁸ Ekström (1939–1991, del 2:1, s. 207–208, 530–531 och 876–877 samt del 2:2 s. 140–141 och 965–966).

De fyra längderna i AI:1 och AI:2 har möjligen först varit självständiga böcker men sedan vid något tillfälle sammanbundits i två volymer. Det som talar emot detta är att volym AI:1 kan hänföras till Wigelius tid som pastor och AI:2 till Rabinus tid.

Mantalslängderna för Skultuna

Gapen i kyrkoarkivet kan bara delvis kompenseras av en från 1669 obruten serie av mantalslängder, med undantag för det enstaka året 1680 som helt saknas i mantalslängderna. Endast tre mantalslängder innehållande bruksfolket, 1653, 1654 och 1665, finns före 1669. Personuppgifterna i mantalslängderna är som regel frugala och man kan egentligen bara konstatera namn och möjligen yrkesbenämning på hushållsföreståndaren samt förekomst av olika kategorier personer genom mantalet (hustru, son, dotter etcetera). Landskontorets mantalslängder kompletterar inte Riksarkivets exemplar från Kammarkollegiet utan det är snarare tvärtom.

Källorna i Nyköping

Stadsförsamlingen Nyköping västra bytte 1953 namn till Nyköpings Sankt Nicolai vilket lett till att kyrkoarkivet går under det märkliga namnet *Nyköpings S:t Nicolai (före 1953 Nyköpings Västra) kyrkoarkiv*. Det finns bevarade dödböcker från 1707, födelseböcker från 1720, husförhörslängder från 1770 och vigselböcker från 1780. Det är endast födelse- och dödböcker som kommit till användning här.

Mantalslängderna finns för de flesta år i flera exemplar men det är först från 1730-talet som mässingsbrukets folk anges med namn vilket sammanfaller med perioden då personer som omfattas av utredningen kom till Nyköping. Längderna är organiserade efter stadens indelning i kvarter med brukslängderna upptagna i slutet efter femte kvarteret. En avskrift av en enstaka längd från 1732 med bruksarbetarnas namn som hittats i Tekniska muséets arkiv har också använts. Informationsinnehållet i bevarade längder är av samma frugala typ som vid Skultuna mässingsbruk.

Analys och resultat

Karl Henriksson och Elisabet Olofsdotter (1713–1757)

Karl Henriksson uppträdde i mantalet för Skultuna mässingsbruk utan hustru 1713. En hustru finns i mantalet 1721–1757, utom 1729, 1741–1746 och 1749–1752 då hustru saknas. Han kallas från 1718 tråddräng, 1737–1738 beredardräng och från 1739 färdigberedare. En son finns i mantalet spridda år och en dotter 1741–1745, 1749 och 1751. Skultunas »fjärde« husförhörslängd innehåller en notis av intresse placerad mellan övriga socknen och den egentliga bruksdelen vilken återges här:⁹

Erik Jansson brännugnsdräng hust[ru] Anna Olofsdotter döf Kerstin son Carl Hendrichson	obiit 1735
Dåtern Margta Eriksdott[er] 1716 Inhyses Svärmodern hust[ru] Margta 1716 Dott[e]r Elisabeth Olofsd[otte]r hust[ru] Elisabeth Olsd[otte]r son Olof Ersson	lit. förp[assad] 1723 til W[e]st[erås] lit.
Inhyses Enkian hust Margta Ersd[otte]r dott[er] Elisabeth Olofsd[otte]r	obiit gift med Carl Hinder son

⁹ ULA, Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (fol. 129v).

Vi har här brännugnsdrängen Erik Janssons och hans hustru Anna Olofsdotters hushåll. Längst ned finner vi inhyses änkan hustru Margareta Eriksdotter med dottern Elisabeth Olofsdotter. De verkar ha kommit till hushållet 1716 och Margareta kallades då svärmor, underförstått till Erik Jansson. Möjligen har de flyttat därifrån och namnen strukits över, för att senare återkomma och då tillförts i notisen nedre del där det senare antecknats att Elisabet gift sig med Karl Henriksson. I samband med giftermålet har Elisabet flyttats än en gång till notisens huvuddel och titulerades hustru. Margareta uppges ha avlidit. Redan 1705 var dock »pijgan Elizabeth Olsdotter vid bruket« vittne när Erik Janssons och Anna Olofsdotters dotter Margareta döptes.¹⁰ Även Karl Henriksson förekommer och kallas (oförklarligt) son men rimligen införd i efterhand i samband med giftermålet. Slutligen, på raden ovanför Karl, finns en »döf Kerstin«. Var hon hans mor? Vi återkommer till henne.

Karl Henriksson och Elisabeth Olofsdotter vigdes 16 oktober 1720 i Skultuna.¹¹ De fick tre barn 1722–1728 vilkas dopvittnen var:¹²

- *Henrik* (1722): Trådmästaren Kristian Frunck, Lennart Pålsson, hustru Ingeborg Andersdotter, och pigan Britta Eriksdotter.
- *Margareta* (1724): Bokhållaren på bruket Lars Örn, Simon Frunck, hustru Annika Olofsdotter och pigan Elisabet Isaksdotter; alla vid bruket.
- *Olof* (1728): Krongjutaren Erik Eksell, Karl Frunck, hustru Kerstin Kristiansdotter och pigan Margareta Eriksdotter; alla vid bruket.

Vi kan observera att hustru »Annika« Olofsdotter var vittne vid Margaretas dop 1724 och att pigan Margareta Eriksdotter var vittne vid Olofs dop 1728. Vi har här säkert Erik Janssons hustru Anna Olofsdotter och dotter Margareta Eriksdotter. Genom att Erik Janssons svärmor var änkan Margareta Eriksdotter, alltså med samma namn som dottern, har vi här alltså Elisabets syster och systerdotter.

Flera av vittnena var nära släktingar till Maria Karlsdotter Frunck och släktskapen mellan de av hennes släktingar som nämns i det följande illustreras med en grafisk tavla i Appendix 2. Här finns hennes kusin trådmästaren Kristian Simonsson Frunck (död 1736) och dennes söner Simon Kristiansson Frunck (1696–1750) och Karl Kristiansson Frunck (1706–1781). Min bedömning är att Olofs vittne Kerstin Kristiansdotter är identisk med Kristian Fruncks dotter Kerstin Kristiansdotter Frunck (1693–1764) som var gift med Lennart (Leonard) Pålsson Keijser (född 1692), som då är identisk med Henriks vittne Lennart Pålsson. Av de övriga så var de i vart fall inte nära släkt men verksamma vid bruket eller gifta med bruksarbetare: Ingeborg Andersdotter var gift med brännugnsdrängen Anders Ek, Britta Eriksdotter var gift med klipparen Olof Jansson och Elisabet Isaksdotter var gift med valsmästaren Mikael Bertilsson Adam.¹³

Elisabeth Olofsdotter avled 14 februari 1749 i Skultuna och dödnotisen uppger att hon föddes 10 juni 1685 i Tibble i Skultuna socken.¹⁴ Karl Henriksson gifte om sig med Anna Johansdotter 8 november 1752.¹⁵ Hon var den ovan nämnde brännugnsdrängen Erik Janssons, som alltså var Karls sväger genom sitt äktenskap med Anna Olofsdotter, andra hustru (se Familjetabellerna för detaljer). Karl och Anna hade

¹⁰ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; RA bildid C0020452_00063; AD bildid v74107.b56).

¹¹ Skultuna kyrkoarkiv C:4 (maskinfol. 35r).

¹² Skultuna kyrkoarkiv C:4 (maskinfol. 49v, 80r och 117r).

¹³ Skultuna kyrkoarkiv AI:3 (fol. 46v, 47v och 50v). Om Mikael Bertilsson Adam, se Leijonhufvud (1901–1906, s. 555).

¹⁴ Skultuna kyrkoarkiv F:1 (s. 17).

¹⁵ Skultuna kyrkoarkiv F:1 (opaginerad; RA bildid C0020458_00123; AD bildid v74118.b118).

inga barn. Karl begravdes 17 april 1757 och hans begravningsnotis uppger att han föddes i maj månad 1694.¹⁶

I husförhörslängden som återges ovan hävdas att Anna Olofsdotter dog 1735 men hon begrovs 28 december 1734 i en ålder av 54 år.¹⁷ Hon var därmed en äldre syster till Elisabet född ungefär 1680. Sannolikt föddes hon inte före 1680 eftersom hon inte är återfunnen i födelseboken som avslutas 1679. Av uppgifterna ovan framgår alltså att Anna Olofsdotter och Elisabet Olofsdotter var döttrar till Margareta Eriksdotter. Eftersom systrarna hade samma patronymikon hade de sannolikt samma far.

Vem var Karl Henrikssons mor?

I Skultunas »tredje« husförhörslängd finns en notis med brännugnsmästare Karl Fruncks familj (se BILD 1). Där finns bland annat »dottern hust[ru] Marija« och »dotter son Carl«. Uppgifterna om dottern Maria och dottersonen Karl har, liksom marginalanteckningarna till vänster, skrivits in med annat bläck och alltså kompletterat notisen i efterhand.

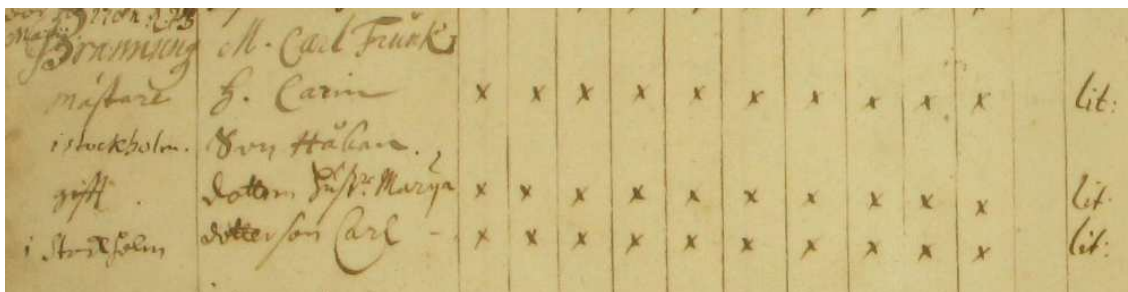

Bild 1. Utsnitt från »tredje« längden. Källa: Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 66). Bild från Arkiv Digital.

Det går inte närmare att datera när uppgifterna om dottern och dottersonen förts in längden annat än att de har kompletterat den ursprungliga notisen som troligen tillkom när längden upprättades 1688. I längdens vänstra marginal står på fyra rader »mästare«, »i Stockholm«, »gift« och återigen »i Stockholm«. Det är känt att Karl Fruncks son Håkan Frunck från 1690 var lärpojke hos glasmästaren Peter Hermansson i Stockholm och var gift senast 1702.¹⁸ De fyra raderna avser därför Håkan Frunck.

Att denne Karl i notisen är identisk med den aktuella Karl Henriksson bekräftas av att de vittnen som Karl Henriksson och Elisabet Olofsdotter valde till sina barns dop var nära släktingar till Maria Karlsdotter Frunck.

Någon annan dotter till Karl Frunck än Maria är inte känd. Hon föddes 25 mars 1669, dotter till brännugnsmästaren Karl Frunck.¹⁹ Under perioden angavs aldrig några vittnen så de saknas här. Slutsatsen är därför att den dotterson Karl som nämns i den anförda notisen från »tredje« husförhörslängden var son till Maria Karlsdotter Frunck och gift med Elisabet Olofsdotter.²⁰ Vi kan då konstatera att »mod[er] Kierst[in] Hindersd[otte]r« i den inledningsvis citerade husförhörslängden för Karl Henrikssons hushåll inte var mor till honom.²¹

I tillägg till husförhörnotisen kan vi konstatera att Karl Fruncks hushåll hade en dotter i mantalet 1684–1689 och 1694–1699. Detta är med säkerhet Maria som

¹⁶ Skultuna kyrkoarkiv F:1 (s. 63).

¹⁷ Skultuna kyrkoarkiv C:4 (maskinfol. 194r).

¹⁸ Lundholm (2012, s. 278).

¹⁹ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerad; RA bildid C0020451_00020; AD bildid v74106.b15).

²⁰ Lundholm (2012, s. 277).

²¹ Skultuna kyrkoarkiv AI:3 (maskinfol. 53r).

föddes 1669, och 1684 var 15 år gammal, och som i den »tredje« husförhörslängden fanns antecknad i hushållet.

Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck (1695–1735)

Maria Karlsdotter Frunck var gift med tråddragaren, senare färdigmakaren och trådmästaren, Henrik Johansson, vilket framgår av Skultunas födelsebok enligt vilken de fick (minst) fem barn 1701–1710. Dopvittnen för de olika barnen var:²²

- *Maria* (1701): Bokhållaren Erik Isaksson, mästare Gabriel Frunck, »sahlig pastoris änka« hustru Anna Hallander och pigan Anna Johansdotter vid bruket.
- *Anna* (1703): Glasmästaren från Norrköping mästare Håkan Frunck, Per Persson Näbb, Håkan Enbohms hustru Anna Andersdotter och bokhållaren Jakob Hööks dotter jungfru Katarina.
- *Johan* (1705): Kristian Frunck, klockaren Håkan Engbohm, »Nils Schultz« hustru Maria Pålsdotter och Gabriel Fruncks änka hustru Kerstin Larsdotter.
- *Karin* (1707): Johan Johansson vid bruket, Henrik Persson Näbb, mästare Jakob Bergs hustru och pigan Kerstin Pålsdotter Näbb.
- *Karl* (1710): Trådmästaren Kristian Frunck, Henrik Dahlström, krongjutarens hustru Kerstin Larsdotter och Elisabet Kristiansdotter.

Vissa av vittnena är enkelt identifierbara (se Appendix 2): Gabriel Frunck (1665–1702) och Håkan Frunck (1673–ca 1712) var Marias bröder och ovan nämnde Kristian Simonsson Frunck (död 1736) hennes kusin. Till denna kategori av släktingar till Maria hör även Gabriel Fruncks änka Kerstin Larsdotter (1672–1743) samt Kristian Simonsson Fruncks dotter Elisabeth Kristiansdotter (1690–1747). Krongjutarens hustru Kerstin Larsdotter är identisk med Gabriel Fruncks änka då hon 1708 hade gift om sig med krongjutaren Hans Hornaver.²³ Eftersom Kristian Fruncks hustru Kerstin Persdotter även är känd med släktnamnet Näbb tillhör även Per Persson Näbb och Kerstin Pålsdotter Näbb troligen Marias Fruncks släktkrets.²⁴ Maria Pålsdotter var troligen identisk med Maria Pålsdotter Keijser, dotter till Pål Keijser och hans hustru Margareta Mårtensdotter.²⁵ Hon var i så fall syster till Pål Pålsson Keijser vars då möjligen redan avlidna hustru Maria Simonsdotter Frunck var syster till Kristian Simonsson Frunck och kusin till Maria Karlsdotter Frunck.²⁶ Maken »Nils Schultz« är identisk med tråddragaren Nils Eriksson Skult och mästare Jakob Berg var smed vid bruket och gift med (en annan) Anna Olofsdotter.²⁷

Anna Johansdotter och Johan Johansson kan misstänkas vara syskon till Henrik Johansson men kan inte säkert identifieras. Jag återkommer till dem. Bokhållarna, pastorsänkan, klockaren och hans hustru tillhör kategorin lokala honoratiores. Kyrkoherden Johannes Torstani Rabinus änka Anna Hallander var förankrad i bruksmiljön då hon var dotter till bruksbokhållaren Erik Isaksson.²⁸ Henrik Dahlström har inte kunnat identifieras men hörde sannolikt inte till bruksmiljön.

²² Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerade; AD bildid v74107.b27, v74107.b39, v74107.b52, v74107.b65 och v74107.b94).

²³ Se Lundholm (2012, s. 281).

²⁴ Se Lundholm (2007, s. 193).

²⁵ Skultunas födelsebok 1664–1679 har endast två oäkta barn noterade och Maria Pålsdotter var ett av dessa, född 6 juni 1677 fem månader innan föräldrarna gifte sig. I det andra fallet blev hennes äldre bror Pål Pålsson Keijser 5 augusti 1677 far till sonen Hans. Se Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerade; AD bildid v74106.b36 och v74106.b37).

²⁶ Lundholm (2007, s. 192) samt Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 70).

²⁷ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 72).

²⁸ Ekström (1939–1991, del 2:1, s. 530).

Av ovanstående redogörelse framgår alltså att Maria Karlsdotter Frunck hade två söner som hette Karl som båda levde samtidigt. För att särskilja dem kallar jag dem härnå Karl Henriksson (den äldre) och Karl Henriksson (den yngre) i den mån de inte på annat sätt kan särskiljas.

När gifte sig Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck? Henrik Johansson uppträdde med eget hushåll med hustru i Skultunas mantalslängder 1700 och finns där i en årlig obruten sekvens av observationer till och med 1732. Från 1709 kallas han tråddragare, från 1727 färdigberedare och 1732 trådmästare. En dotter fanns i mantalet 1725–1728 och en son 1727–1732. De hade alltså gift sig före 1700 men saknas som hushåll i mantalslängderna. Maria kallades »hustru« 7 november 1697 när hon var vittne då kusinbarnet Simon Andersson Fruncks son Karl döptes.²⁹ Paret saknas i den vigselbok som började föras i maj 1697 (perioden från januari 1680 till april 1697 saknar ministerialböcker). De gifte sig alltså före maj 1697. Om de var gifta före maj 1697 men saknas i mantalslängderna var fanns de då?

Vi har sett att Maria fanns i sin fars hushåll i den »tredje« husförhörslängden och där kallats hustru. För att avgöra var Henrik Johansson var måste vi studera hans familj närmare. I Skultunas »andra« husförhörslängd finns en beredare Johan Henriksson och hustru Anna med son Henrik.³⁰ I den »tredje« husförhörslängden finns Henrik med hustrun »Anna G:dr« och barnen Henrik, Anna och Johan (se BILD 2). Det är sannolikt dessa Anna och Johan som uppträdde som vittnen 1701 och 1707. Om sonen Henrik sägs att han var bortgift. Johan Henriksson och Anna Göransdotter finns ännu i den »fjärde« husförhörslängden som startade 1707.³¹ Där sägs han ha avlidit 1712, vilket avviker mot dödbokens uppgift som är 1713, och hon 1716.

Beredare	Joh. Hindersson	x						x	x	x	
	f. Anna G:dr	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Lit
Bortgift	P:n Henrik	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Lit
	Johanna	x	x	x	x	x		x	x	x	
	Søn Johan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Lit

Bild 2. Utsnitt från Skultunas »tredje« husförhörslängd. Källa: Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 69). Bild från Arkiv Digital.

Kittelberedargesällen Johan Henriksson uppträdde i Skultuna bruks mantalslängder 1677 med sin i mantalet namnlösa hustru. De finns där båda i en årlig obruten sekvens av observationer (med undantag för 1680 då mantalslängder helt saknas) till och med 1704. Året därpå saknas hustrun i mantalet och Johan uppges varit fattig. Från 1706 saknas Johan i mantalet. Från och med 1687 kallas han kittelberedare. I mantalet fanns 1695 en son och 1696–1699 en son och en dotter.

Johan Henriksson gifte sig 29 september 1676 med Anna Göransdotter.³² Sonen Henrik föddes 20 maj 1677 och vittnen vid Henriks dop var mästare Hans, välborne herr kammarrådet, skraddaren Henning Kalp, hustru Maria salig Johans änka i Skälbro, jungfru Kerstin och en välbore fru.³³ De är inte enkelt identifierbara, men att »mästare Hans« är identisk med krongjutaren Hans Hornaver får anses ganska

²⁹ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; RA bildid C0020452_00014; AD bildid v74107.b9).

³⁰ Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (uppslag 72).

³¹ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (maskinfol. 1333r).

³² Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerad; RA bildid C0020451_00036; AD bildid v74106.b30).

³³ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerad; RA bildid C0020451_00040; AD bildid v74106.b35).

säkert och han gifte sig senare med Henning Kalps dotter Maria och efter hennes död med Gabriel Fruncks änka Kerstin Larsdotter.³⁴

Av begravningsboken framgår att Johan Henriksson begravdes 25 oktober 1713 i en ålder av 60 år och fyra månader och alltså var född ungefär i juni 1653.³⁵ Anna Göransdotter begravdes 26 februari 1716 i en ålder av 71 år och var alltså uppskattningsvis född 1645.³⁶ I begravningsnotisen sägs hon dock varit »sahl. Hindrich Janssons änka vid bruket«; här har personnamn och patronymikon blandats samman.

Det går inte att avgöra vilka som var detta pars föräldrar. Om Anna Göransdotter finns det möjlighet att spekulera. Det fanns vid bruket 1653, 1654 och 1665 (de tre mantalslängder där bruksarbetarna finns med före perioden utan luckor) två Göran, Göran Eriksson Springare och Göran Matsson, som båda var gifta. Båda finns i de »första« och »andra« husförhörslängderna men endast Springare i den »tredje«.³⁷ Båda är tänkbara fäder.³⁸ Göran Springare första hustru avled (utan datum) 1668.³⁹ Han gifte om sig 3 oktober 1669 med Britta Eriksdotter.⁴⁰ Sågaren Göran Matssons hustru hette Karin och de hade sonen snickaren Mats Göransson som 28 mars 1671 gifte sig med Marit Matsdotter.⁴¹ Anna kan tidsmässigt varit född i Göran Springares första äktenskap man knappast i Göran Matssons äktenskap.

Hultgren har presenterat en anlinje där Johan Henrikssons föräldrar uppges varit kittelslagaren, senare kittelslagarmästaren, Henrik Palmsson och hans hustru Anna.⁴² Någon evidens för detta presenteras inte. Jag har inte heller hittat någon men Johans bedömda födelseår och när han gifte sig i kombination med det fragmentariska kyrkoarkivet gör det knappast möjligt.

Min slutsats är att Henrik Johansson var den son till Johan Henriksson och Anna Göransdotter som fanns i mantalet 1695–1699. Dottern i mantalet var Anna som alltså var född ungefär 1681. Sonen Johan måste ha fötts senare. Från 1700 finns Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck som eget hushåll i mantalet, men de måste alltså varit gifta senast i första tertialet 1697.

I Skultunas »fjärde« husförhörslängd finns en notis med Henrik Johanssons och Maria Karlsdotter Fruncks familj. Den ger följande upplysningar:⁴³

Hendrick Jansson		bortflitta
hust: Maria Carlsd[otter]		1732 til
Swärmodern hust[ru] Karin Jansd[otter]	obiit 1712	Nyköping
dottren Karin	1728	[?]
son Carl Hinders[son]		

De flyttade alltså till Nyköping 1732. I en avskrift av en mantalslängd för Nyköpings mässingsbruk som uppges vara från 1732 som finns i Tekniska museets arkiv finns Henrik upptagen som »Tråmästare Hindr. Jeansson med sin sohn«.⁴⁴ I 1733 års

³⁴ Lundholm (2012, s. 281).

³⁵ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; AD bildid v74107.b127).

³⁶ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; RA bildid C0020452_00173; AD bildid v74107.b159).

³⁷ Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (uppslag 30, 31, 78 och 79) och AI:2 (uppslag 69).

³⁸ Namnet Göran förekommer dock fler gånger vid bruket men utan att ge upphov till en alternativ kandidat. Exempelvis gifte sig Jöns Göransson med Karin Göransdotter 2 oktober 1668 (Skultuna kyrkoarkiv C:2, s. 13).

³⁹ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (s. 16).

⁴⁰ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (s. 15). Med henne hade han bland annat sonen trådklipparen och galmejamjölaren Johan Springare som föddes 25 februari 1672 och dog 20 april 1747. Johan Springare var i sitt andra äktenskap, ingånget 18 februari 1722, gift med (ovan nämnda) Hans Hornavers änka Kerstin Larsdotter.

⁴¹ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerad; RA bildid C0020451_00023; AD bildid v74106.b18).

⁴² Hultgren (2021, s. 139).

⁴³ Skultuna kyrkoarkiv A:2 (maskinfol. 134r).

⁴⁴ Tekniska museet, Tekniska och industrihistoriska arkivet 285 (fol. 19).

mantalslängd, daterad 13 december 1732, under rubriken »Messingsbruksfolk ankomna ifrån Westmanland« finns trådmästaren Henrik Johansson, utan hustru men med son och dotter i mantalet. Sonen uppges heta Karl. Åren 1734–1736 upptas både Henrik Johansson och Karl Henriksson i mantalslängden.⁴⁵ Från 1735 kallas sonen tråddragare och Henrik Johansson benämns uttryckligen som änkring i mantalet. Påföljande år, 1736, anges Henrik Johansson i mantalslängden som död. För 1737 anges återigen inga namn på bruksarbetarna på mässingsbruket och 1738 saknas Karl Henriksson. Av begravningsboken för Nyköpings Sankt Nicolai framgår att Henrik Johannsons namnlösa hustru begravdes 23 maj 1734 och han själv 11 april 1735.⁴⁶

Karl Henriksson (den yngre) saknades alltså i mantalet för Nyköpings mässingsbruk 1738 men i stället finns en tråddragare Karl Åman som saknades i den föregående längden från 1736. Åman var 1740 gift enligt mantalet. Hustrun hette Elisabet Björck och avled 13 juni 1752 i Nyköpings Sankt Nicolai.⁴⁷ Dottern Elisabet föddes 6 maj 1740 och dog 5 juni 1762 i Nyköpings Sankt Nicolai.⁴⁸ Karl Åman avled vid Nyköpings mässingsbruk 24 mars 1760 i en ålder av 50 år alltså född ungefär 1710.⁴⁹ Detta var Karl Henrikssons (den yngre) födelseår och jag drar därför slutsatsen att Karl Henriksson (den yngre) var identisk med Karl Åman.

Elisabet Olofsdotters härkomst

Enligt Elisabet Olofsdotters dödnotis föddes hon 10 juni 1685 i Tibble i Skultuna socken.⁵⁰ Födelsenotiser saknas för perioden. Tibble låg alltså utanför bruket. I den »första« husförhörslängden fanns i Tibble en Olof Klasson med hustru Margareta, pigan Malin, pojken Anders, flickan Margareta samt pojken Olle (född 11 november 1683).⁵¹ I den »andra« längden (1685–1686) fanns Olof Klasson med hustru Margareta, pigan Karin (med namnet överstruket) och inhyses hustru Kerstin.⁵² I den »tredje« längden fanns Olof Klasson, död 1692, och hustru Margareta samt brodern Johan Klasson med hustru Anna.⁵³ På en annan sida under bruket finns Olof Klassons änka med dottern »Lissbetha«.⁵⁴ I den »fjärde« längden slutligen återfinns vid bruket hos Erik Jansson som vi redan observerat änkan Margareta Eriksdotter med dottern Elisabet.

Olof Klasson i Skeduga, Skultuna gifte sig 9 november 1679 med Margareta Eriksdotter.⁵⁵ Detta år finns Olof Klasson i Skeduga utan hustru i den tidigt på året upprättade mantalslängden men saknas följande år. I mantalslängderna för Tibble finns Olof Klasson (ibland kallad Karlsson) med hustru 1681–1690 (längd saknas 1680) och efterträddes av Johan Klasson. Denne finns också i den »tredje« längden i Tibble med hustru Anna, sönerna Erik och Jan.⁵⁶ Bara i de »tredje« och »fjärde« hus-

⁴⁵ ULA, Kronouppbördskontoret i Nyköping GIa:1 (s. 16 samt opaginerade; AD bildid v591828.b1250 och v591828.b1360).

⁴⁶ ULA, Nyköpings S:t Nicolai (före 1953 Nyköpings västra) kyrkoarkiv FI:1 (opaginerade; v60134.b127 och v60134.b133).

⁴⁷ Nyköpings S:t Nicolai (före 1953 Nyköpings Västra) kyrkoarkiv FI:1 (opaginerad; RA bildid C0005796_00390; AD bildid v60134.b371).

⁴⁸ Nyköpings S:t Nicolai (före 1953 Nyköpings Västra) kyrkoarkiv CI:1 (opaginerad; RA bildid C0005784_00163; AD bildid v60116.b157) och FI:2 (fol. 26v).

⁴⁹ Nyköpings S:t Nicolai (före 1953 Nyköpings Västra) kyrkoarkiv FI:2 (fol. 12r).

⁵⁰ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; AD bildid v74107.b159).

⁵¹ Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (uppslag 14).

⁵² Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (uppslag 54).

⁵³ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 33).

⁵⁴ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 75).

⁵⁵ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerad; AD bildid v74106.b41).

⁵⁶ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 33).

förhörlängderna finns några barn direkt omnämnda. Pojken Anders och flickan Margareta kan knappast varit Olofs och Margaretas barn då de var gamla nog att få betyg från kyrkoförhöret antecknade. Pojken Olle med antecknat födelsedatum och utan betyg i husförhörs-kolumnerna bör dock varit Olof Klassons och Margareta Eriksdotters son. Att änkan Margareta Eriksdotter var Erik Janssons svärmor och Anna Olofsdotters mamma har tidigare konstaterats. När Erik Janssons och Anna Olofsdotters första barn döptes 1705 var Johan Klasson i Tibble vittne samt dessutom Elisabet Olofsdotter. Johan Klasson var därför sannolikt Olof Klassons bror och därför farbror till Anna och Elisabet Olofsdöttrar. Olof Klassons änka, som inte nämns vid namn, begravdes 19 november 1721 i en ålder av 72 år.⁵⁷ Hon bör i så fall varit född ungefär 1649.

Min slutsats är att Olof Klasson och Margareta Eriksdotter var Elisabet Olofsdotters föräldrar. Den i inledningen nämnda Kerstin Henriksdotter kan alltså inte heller ha varit mor till Elisabet Olofsdotter.

Om detta pars föräldrar har inget framkommit förutom att man kan konstatera, efter vad jag funnit, att det bara är inom släkten Adam mansnamnet Klas förekommer vid bruket, där Klas Adam avled 1690.⁵⁸ Vid Bjurfors mässingsbruk i Norbergs socken utanför Avesta fanns 1671–1681 latun- och kittelslagaren gifte Olof Adam.⁵⁹ Hur dessa två, Klas och Olof Adam, var relaterade till resten av släkten Adam har dock inte klarlagts i tidigare forskning.⁶⁰

När föddes Karl Henriksson (den äldre)?

Det finns under denna period starka skäl att fästa tilltro till att mantalslängderna avspeglar regeln att mantalsskrivning skulle ske från 15 års ålder. Detta eftersom mantalsskrivningen gav skydd mot utskrivning till soldat, en påtaglig risk för en överårig icke mantalsskriven yngling under det Stora nordiska kriget 1700–1721.⁶¹

Karl Henriksson uppträdde första gången i mantalslängden för 1713. Han bör därför ha fyllt 15 år före det att mantalslängden inlevererades 15 maj 1713.⁶² Han saknas dock i mantalslängden för 1712 som inlevererades 29 mars 1712.⁶³ Exakt när längderna upprättades är inte känt men det var i början av respektive år; först senare övergick man till att upprätta längderna i slutet av föregående år.⁶⁴ Mantalslängderna ger alltså ett intervall för födelsetidpunkten med start från början av 1697 till början av 1698. Eftersom födelsebok saknas fram till och med april 1697 och började föras från maj 1697 men utan någon födelsenotis för Karl så kan Karls födelsetidpunkt sannolikt preciseras till första tertialet 1697. Uppgiften om honom i »tredje« husförslängden i Karl Fruncks hushåll (se BILD 2) skulle då tillkommit i slutet av den period som längden omfattar.

Det finns dessutom av allmänna källkritiska skäl anledning att fästa tilltro till den samtida evidensen från mantalslängder framför senare källor. Därför avvisas den senare uppgiften från hans ovan nämnda begravningsnotis från 1757 om att han

⁵⁷ Skultuna kyrkoarkiv C:4 (fol. 48r).

⁵⁸ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 33).

⁵⁹ ULA, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Landskontoret I EIII:5 (opaginerad; AD bildid v402636.b3070) och EIII:8 (opaginerad; AD bildid v402639.b2440).

⁶⁰ Han finns inte medtagen i Leijonhufvuds (1901–1906, s. 555–558) redogörelse om släkten Adam, men Leijonhufvud uppger själv att han främst fått sina uppgifter från Skultuna kyrkoarkiv.

⁶¹ Bäckmark (2015, s. 64–65 och 102).

⁶² RA, Mantalslängder Västmanlands län 70 (fol. 90r).

⁶³ Mantalslängder Västmanlands län 69 (fol. 102r).

⁶⁴ Lext (1968, s. 78–79).

skulle ha fötts redan i maj 1694. Spekulativt skulle »maj« kunna vara en artefakt av den ungefärliga tidpunkten på året för födelsen.

Vem var Karl Henrikssons (den äldre) far?

Först bör man reflektera över varför frågan alls ställs. Var inte Henrik Johansson hans far? Låt oss anta att det var så. I så fall skulle Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck haft två samtidigt levande söner, helsyskon, med samma namn. Samtidigt verkar det då som, i vart fall synbarligen, som om de båda hade blivit uppkallade efter sin morfar Karl Frunck, som levde när Karl Henriksson (den äldre) föddes men var död när Karl Henriksson (den yngre) föddes. Även om grunderna för namngivningen vid den här tiden kunde vara variationsrik verkar det som om detta fall avviker från de vanliga mönster för namngivning som vi vanligtvis förväntar oss för tidsperioden. Det är därför rimligt att ställa frågan och grundligt utreda den.

Det finns flera delfrågor att utreda. Vilka var grunderna för namngivningen av Karl Henriksson (den äldre)? Fanns det en annan man vid namn Henrik tillgänglig, som på grundval av Karl Henrikssons patronymikon kan vara en möjlig far? Var Karl Henriksson född inom eller utom äktenskap? Var Maria Karlsdotter Frunck gift en eller två gånger? Varje kombination av svar som ges på dessa frågor måste vara för- enlig med den kronologi som upprättats vad gäller tidpunkterna för Karls födelse och Henrik och Marias vigsel.

Om så kallad bunden namngivning

Bland släktforskare är vad som kallas bunden namngivning omdiskuterat men de flesta verkar instämma i Astrid Sondéns slutsats »...att namngivningen icke följer enkla och lätt tydbara regler, och mången forskare finner det säkrast att intaga en kritisk och avvisande hållning till slutsatser av namngivning.«⁶⁵

Ofta kan man dock se mönster där det verkar som om barnen döpts efter äldre döda släktingar, *uppkallelse*, där ofta äldre barn fick namn från fädernesidan och yngre från mödernesidan. Samtidigt finns det fenomen som kan se ut som om inga regler följts. Ett sådant är när uppkallelse skett efter utomstående obesläktade personer, känt sedan runstenstiden men kanske mer vanligt efter 1800.⁶⁶ Effekten av den förra respektive senare tillämpningen på namnfloran är helt olika. Den förra tenderar att bevara namnfloran medan den senare öppnar upp för nya namn.

Om den allmänna principen namngivning genom uppkallelse efter döda släktingar följts borde alltså syskon ha fått olika namn. Att fastställa om principen följts är däremot extremt svårt. Det kräver nämligen information om hela släktkretsar i flera led, något som saknas i det aktuella fallet.

Även om syskon vanligen fick olika namn förekom det att de fick samma namn. Det vanligaste fallet är troligen när halvsyskon med samma namn var uppkallade efter olika personer. Om två halvbröder hette Karl och hade olika farfäder som båda hette Karl skulle de varit uppkallade efter olika personer med samma namn. Att helsyskon fick samma namn förekom också men det vanligaste var då att det äldre syskonet avlidit innan det yngre föddes. Båda var då uppkallade efter samma person, exempelvis en avliden farfar. Det var i detta fall alltså inte så att det yngre barnet uppkallades efter det äldre utan båda uppkallades efter den döde släktingen. Samtidigt levande helsyskon med samma namn är mer ovanligt men förekommer också.

⁶⁵ Sondén (1959, s. 270). Liknande slutsatser, alltså om att vi uteslutande på basis av namngivning inte kan dra slutsatser om släktskap, har senare dragits av andra som Sikeborg (1995, s. 84) och Skogsjö (1995, s. 90), med tidsmässigt och geografiskt avgränsade exempel i Hallberg (1961), Nahlborn (1981) och Skogsjö (1995).

⁶⁶ Se Kulturhistoriskt lexikon till nordisk medeltid (1980–1982, band 12, spalt 210–211).

Två samtidigt levande helbröder skulle båda kunnat hetat Karl om både farfar och morfar hade hetat Karl. De var då uppkallade efter olika personer.

I det aktuella fallet har vi, under antagandet att Henrik Johansson var deras gemensamma far, två samtidigt levande helbröder med samma namn. Deras morfar var Karl Frunck som avled 1701 och deras farfar Johan Henriksson som avled 1713. Synbarligen var de båda uppkallade efter morfadern.

Det finns dock ytterligare en möjlighet. Ett fenomen inom uppkallelsenamngivningen är att om maken avlidit och änkan gifte om sig så förekom det att hennes äldste son i andra kullen uppkallades efter den döde maken.⁶⁷ Om så var fallet här skulle den äldre Karl i så fall varit uppkallad efter en avliden man vid namn Karl som modern Maria hade varit gift med tidigare. Den yngre Karl skulle då varit uppkallad efter sin döde morfar. Det blir då rimligt att undersöka om det finns en rimlig kandidat som Maria kunnat vara gift med.

Några observationer kring dopnamnen vid Skultuna mässingsbruk

Ministerialböckerna för Skultuna är alltså fragmentariska men för perioden 1664–1679 finns de bevarade. Födelseplatsen finns undantagslöst noterad och anges för Skultuna mässingsbruket »vid bruket«. Faderns namn finns alltid noterat och i de flesta fall även patronymikon men det är först från 1673 som moderns namn anges men oftast utan patronymikon. Ibland men inte alltid anges släktnamn. Det finns för perioden 210 födelsenotiser där bruket är angivet som födelseplats, varav 103 pojkar, 104 flickor och tre barn utan namn. Antalet barn som i födelseboken angetts som oäkta var endast två och båda hade fadern angiven. Antalet födelser varierar mellan sju och 20 per år. Det är svårt att säga om födelsenotiser saknas men som konstaterats ovan kan ett system med lappar ha varit i bruk.

Det är inte många frågor detta material kan ge svar på men det går att få reda på hur många pojkar som bar samma namn som sin farfar: 36 stycken. Det är lite drygt var tredje pojke. Eftersom kvinnorna inte noterats med patronymikon annat än rent undantagsvis kan motsvarande prövning avseende morfar inte göras. Om proportionen är densamma som för farfar skulle ungefär sju av tio pojkar ha burit samma namn som farfar eller morfar, men vi saknar information om farfar eller morfar hade avlidit vid dopet.

Båda föräldrarna levde dock vid dopet, utom i ett enstaka fall där fadern uppgivits varit »salig«, och det är möjligt att undersöka i vilken utsträckning barnen bar samma namn som någon av föräldrarna. Totalt har 26 barn i dessa 210 notiser fått samma namn som sin far (16 pojkar fördelade på åren 1664–1675) eller mor (10 flickor fördelade på åren 1675–1679), alltså ungefär ett av åtta barn. Detta är troligen en underskattning då vi saknar information om moderns namn under den förra delen av undersökningsperioden. I endast ett fall kan konstateras att farfar, far och son bar samma namn; 1675 föddes Henrik son till Henrik Henriksson och Anna Ellertsdotter. Här kan uppkallelsen ha skett efter farfadern. I vilken utsträckning syskon fått samma namn har inte kunnat prövas eftersom informationen i dopboken inte alltid tillåter systematisk identifikation av familjer.

Sammanfattningsvis fick alltså pojkarna i upp emot nio fall av tio samma namn som far, farfar eller morfar. Minst ett av åtta barn vid mässingsbruket fick samma namn som en av sina levande föräldrar. Det är alltså inte självklart att de uppkallades efter farfar, morfar eller föräldrarna eftersom de kan ha namngetts efter en annan död släkting. Att få samma namn som en far eller mor i livet och synbarligen sakna

⁶⁷ Sondén (1959, s. 272).

äldre släkting med samma namn är ändå en avvikelse mot vad som anses innefattas i bunden namngivning eftersom uppkallelse sker efter döda släktingar.⁶⁸

Några observationer om dopnamnen i Karl Henrikssons (den äldre) släktkrets
Hur ser namngivningen ut i släktkretsen? Avviker den från vad vi vet om mässingsbruket i övrigt? Namnen på de relevanta släktingarna har redovisats ovan och deras sammanlagt 17 barn klassificeras i TABELL 1.⁶⁹ Familjenummer hänvisar till de avslutande antavlorna i Appendix 2 och 3.

Tabell 1. Namngivningen i Karl Henrikssons släktkrets.

Familj	Föräldrar	Antal barn med samma namn som förälder	Antal barn med samma namn som levande far/mor-förälder	Antal barn med samma namn som avliden far/mor-förälder	Övriga kända barn	Summa (andel %)
1	Karl Henriksson & Elisabet Olofsdotter	0	1	2	0	3 (18 %)
2	Henrik Johansson & Maria Karlsdotter Frunck	2	2	1	0	5 (29 %)
3	Johan Henriksson & Anna Olofsdotter	2	0	1	0	3 (38 %)
4	Olof Klasson & Margareta Eriksdotter	1	0	0	1	2 (12 %)
5	Karl Frunck & Karin Johansdotter	0	0	0	4	4 (24 %)
	Summa (andel %)	5 (29 %)	3 (18 %)	4 (24 %)	5 (29 %)	17 (100 %)

Det finns skillnader gentemot bruket i övrigt. Andelen barn med samma namn som en förälder är nästan en av tre i släktkretsen medan det bara var drygt en åttondel på bruket. Däremot bedömer jag att det på bruket var ungefär sju av tio pojkar med samma namn som farfar/morfar. I släktkretsen hade bara en fjärdedel av alla barn (pojkar och flickor) samma namn som någon i far/mor-föräldragenerationen. Totalt är det i släktkretsen ungefär två av tre barn som hade samma namn som en nära släkting medan det på bruket i sin helhet bedömdes vara nio av tio pojkar. Det är framför allt Marias föräldrar Karl Fruncks och Karin Johansdotters val av dopnamn som skapar denna skillnad. Om man bortser från deras barn har tre av fyra av släktkretsens barn samma namn som en nära släkting.

Observera återigen att vi inte vet efter vilken person barnen fått sina dopnamn. På grund av det bristfälliga källmaterialet vet vi för lite om de äldre generationerna för att kunna avgöra det. Det vi observerar är dock ett mönster som är förenligt med uppkallande som huvudregel men tillämpat så att namnet påfallande ofta varit det-samma som en levande nära släkting bar.

Hypoteser om Karl Henrikssons (den äldre) far

Det har med hjälp av mantalslängder samt frånvaro/närvaro av födelsebok/vigselbok etablerats att Maria Karlsdotter Frunck och Henrik Johansson gifte sig *senast* första tertialet 1697 samt att Karl (den äldre) föddes sannolikt *under* första tertialet

⁶⁸ Sondén (1959, s. 270).

⁶⁹ Utöver de två bröder till Maria Karlsdotter Frunck som redovisats ovan hade hon även en bror Johan som inte förekommer i källmaterialet från Skultuna. Observera att för tabellens tolkning behöver Maria Karlsdotter Fruncks make Henrik Johansson inte ha varit far till Karl Henriksson (den äldre). Här är bara utnyttjat Karls patronymikon och Karl själv är inte medräknad bland Henriks och Marias barn.

1697. Då Henrik och Maria gifte sig flera år innan första barnet som finns i dopboken föddes 1701 och fram till 1710 fick ytterligare fyra barn förefaller det sannolikt att de också hade barn som föddes i äktenskapet före 1701. Om Karl var ett sådant barn gifte sig föräldrarna sannolikt (då antalet oäkta barn var extremt litet vid bruket) innan han föddes. Vi har också observerat att Maria Karlsdotter Frunck fanns i sin fars hushåll 1684–1689 och 1694–1699 enligt mantalslängderna. Jag kommer att referera till detta resonemang som *kronologin*.

Kronologin innebär att Henrik Johansson var far till Karl Henriksson (den äldre). Kronologin är också förenlig med möjligheten att Maria var gift en gång tidigare, nämligen under den period hon inte fanns i faderns hushåll 1690–1693, med en man som sedan avled. Om så var fallet skulle det kunna förklara Karls dopnamn, nämligen om den avlidne maken hette Karl. Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck skulle då ha tillämpat uppkallelse och namngett sin förste son efter hennes döde make.

Kronologin kan vara felaktig genom att Henrik och Maria gifte sig tidigare än 1695/1696 utan att slutsatsen om att Henrik var Karls far påverkas. Endast om kronologin är felaktig genom en kombination av att Henrik och Maria gifte sig tillräckligt mycket senare och Karl föddes tillräckligt mycket tidigare så att han föddes före äktenskapets ingående ändras slutsatsen genom att det då finns fler möjligheter. Henrik kan fortfarande ha varit far till Karl som då var oäkta. Det är också fullt möjligt att en annan för oss okänd Henrik var hans far. Genom den starka tendens till namngivning genom uppkallelse efter släktingar som vi observerat är det sannolikt (men inte enda möjligheten) att den okände Henriks patronymikon i så fall var Karlsson.

I födelseboken 1669–1679 var färre än en procent av barnen oäkta. Det förefaller därför osannolikt att Karl var oäkta även om det inte kan uteslutas. Ur genealogisk synvinkel är dock frågan om Karl var född inom eller utom ett äktenskap inte så intressant utan det viktiga är att avgöra vem som var hans far. Den viktiga frågan är då om en annan Henrik var hans far eller inte vilket avhandlas nedan under premissen att Maria Karlsdotter Frunck var gift med denne Henrik. Lämnas aspekten om äkta säng eller inte därhän kan vi formulera följande hypoteser:

- Hypotes 1: Maria var gift en gång med Henrik Johansson och Karl föddes i äktenskapet. *Henrik var Karls far.*
- Hypotes 2: Maria var gift två gånger och Karl föddes i första äktenskapet. *En okänd man som också hette Henrik, vars patronymikon möjligen var Karlsson, var Karls far.*
- Hypotes 3: Maria var gift två gånger, först med en okänd man som möjligen hette Karl och sedan med Henrik Johansson. Karl föddes i andra äktenskapet. *Henrik var Karls far.*

I formuleringen av alla hypoteserna har antagits att respektive hypotes varit sann och att sannolik uppkallelse efter släktingar skett givet hypotesen. Det är alltså utnyttjat att Karls patronymikon var Henriksson varför hans far bör ha hetat Henrik under hypotes 2. I formuleringen av hypotes 3 har antagits att Karl namngetts efter moderns förste make.

Hypotes 1 prövas

Hypotes 1 är förenlig med det jag ovan kallat kronologin så den är konsistent med de fakta som är kända från mantalslängder och kyrkoarkiv. Det som talar emot Hypotes 1 är att Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck då skulle haft två söner som båda synbarligen fått namn efter sin morfar Karl Frunck, som fortfarande levde när

den äldre brodern föddes. Samma namn på helsyskon verkar ovanligt vid Skultuna mässingsbruk även om namn efter en levande släkting var överraskande vanligt. *Hypotes 1 låter sig tills vidare inte förkastas.*

Hypotes 2 prövas

Kronologins tidpunkter är oprecisa men talar ändå emot att ett tidigare äktenskap inom vilket Karl föddes alls skulle varit möjligt. En alternativ kronologi måste dels ge utrymme för ytterligare ett äktenskap innan det som är dokumenterat, dels ge tid för den första maken att hinna avlida och Karl födas (möjligen postumt). Konsekvensen blir att Karl skulle blivit mantalsskriven första gången 1713 som överårig och då saknat laga skydd. Detta under Stora nordiska kriget då det förekom att bönder ville mantalsskriva både 13- och 14 åringar för att de skulle få laga skydd mot utskrivning.⁷⁰

Kronologin talar alltså starkt emot Hypotes 2 på samma sätt som den talar för Hypotes 1. Detta gäller oavsett vem som skulle varit far till Karl. Hypotesen är nu formulerad så att eftersom Karls patronymikon var Henriksson bör den alternative fadern därför hetat Henrik. En total genomgång av mantalslängderna för Skultuna socken inklusive bruket 1690–1695 visar att det då endast förekom tre Henrik utöver Henrik Johansson i socknen:

- Soldaten *Henrik Berg* i Berga förekom 1690–1695 och var gift samtliga år. Den »tredje« husförhörslängden uppger att hustrun hette Margareta.⁷¹ Han kvarstod i mantalslängden ännu 1699 då hustruns uppges ha avlidit. Sannolikt begravdes hon 31 juli 1698 och inte Henrik Berg själv som dödboken uppger.⁷² Henrik Berg förekommer därefter nämligen utan hustru i mantalslängderna till och med 1704 då han uppges ha avlidit. Begravningsnotisen finns inte i dödboken. Han är alltså inte möjlig som far till Karl Henriksson.
- Pojken *Henrik Henriksson* förekommer i mantalslängderna 1690–1692 och uppges varit ogift. Sista året antecknades »ock poiken utur socknen«. Han är alltså inte heller möjlig som far till Karl Henriksson eftersom han försvann från socknen långt innan Karl föddes, vare sig det var 1694 eller senare, och kan inte dokumenterats ha återkommit.
- Kittelstagaren *Henrik Palmsson* var gift och förekom 1690–1693 med hustru. Han var dock gift redan 1671 och i »första«, »andra« och »tredje« husförhörslängderna (1681, 1685–1686 och 1687–1700) kallas hustrun Anna.⁷³ Henrik anges i 1693 års mantalslängd som »utgammal« och fattig med mantal endast för hustrun och finns inte alls i nästa års mantalslängd. Henrik Palmssons änka begravdes 2 januari 1698,⁷⁴ och han är därmed inte heller möjlig som far till Karl Henriksson.

Hypotes 2 förkastas eftersom såväl en möjlig make i ett första äktenskap för Maria saknas som att kronologin talar emot att Karl skulle ha fötts så tidigt.

Hypotes 3 prövas

Hypotesen är förenlig med kronologin eftersom vi inte behöver justera Karl Henrikssons födelseår. Hypotesen innebär att vi behöver finna en »Karl« som en möjlig förste make till Maria Karlsdotter Frunck. Även här har mantalslängderna för hela socknen tidsperioden 1690–1695 gått igenom för att hitta möjliga kandidater. Det

⁷⁰ Bäckmark (2015, s. 64).

⁷¹ Skultuna kyrkoarkiv AI:2 (uppslag 69).

⁷² Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; AD bildid v74107.b13).

⁷³ Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (uppslag 28 och 78) och AI:2 (uppslag 69).

⁷⁴ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; AD bildid v74107.b10).

kan då konstateras att i socknen förekommer inte mansnamnet Karl med undantag för Marias far Karl Frunck och ytterligare en person.

Gifta valsdrängen (från 1681 brännugnsdrängen) Karl Johansson saknades vid bruket 1672 enligt mantalslängden men fanns 1673 och ännu 1693 (mantalslängder saknas helt 1680) men saknas 1694, enstaka år med dotter i mantalet (första gången 1690). Någon vigselnotis har inte återfunnits. Han finns med hustru Maria i de »första«, »andra« och »tredje« husförhörslängderna, med dottern Maria i de »första« och »tredje« samt sonen Karl i den »tredje«.⁷⁵ Noteringar om kyrkoförhör finns för åren 1689 och 1690. Karl Johansson uppges enligt »tredje« husförhörslängden vara död utan angiven tidpunkt. Karl Johanssons döttrar Maria och Katarina föddes vid bruket 16 februari 1673 respektive 2 februari 1679 och vid Marias födelse framgår att han hade släktnamnet Adam.⁷⁶ Vid Katarinas födelse var Per Olofsson, Mikael Adam, hustru Anna Kalp och Katarina Ottosdotter vittnen. Karl Johanssons namnlösa barn begravdes 13 april 1678.⁷⁷ *Karl Johansson Adam är en möjlig kandidat att ha varit gift med Maria Karlsdotter Frunck om han var gift mer än en gång.*

Karl Johansson Adam dog mest sannolikt under andra halvan av 1693. Om han då var gift med Maria Karlsdotter Frunck finns gott om tidsmässigt utrymme för en sorgeperiod och för henne att ingå ett andra äktenskap 1695/1696 med Henrik Johansson och med honom få sonen Karl sannolikt född första tertialet 1697. Problemet är att hans i så fall första hustru också hette Maria och att han hade hustru i mantalet samtliga år. Någon evidens för att den första hustrun avled före honom finns inte eftersom han hade en hustru i mantalet samtliga år.

Karl Johansson Adam finns inte upptagen i Leijonhufvuds redogörelse för släkten Adam i Skultuna.⁷⁸ Mikael Bertilsson Adam som var dopvittne var dock son till Bartolus Adam, som med bröderna Gören och Balzar finns i Skultunas kyrkböcker på 1620-talet. Eftersom Mikael hade en son Johan född 1677 var Karl Johansson möjligen en två- eller tremänning med en för forskningen hittills okänd far. Den ovan som dopvittne 1724 nämnda Elisbet Isaksdotter var gift med Mikael Bertilsson Adams sonson med samma namn. Eftersom vigselnotis med hustrun Maria som var mor till dottern med samma namn saknas i Skultuna och han saknas i mantalslängderna före 1673 finns det anledning att tro att han flyttat in från ett av de andra mäsingsbruken då släkten Adam var spridd på då samtliga existerande svenska mäsingsbruk (Skultuna, Bjurfors, Nacka, Vällinge, Gusum, Norrköping och Nyköping).

Maria Karlsdotter Frunck (född 1669) kan av rena åldersskäl inte varit mor till Karl Johansson Adams dotter Maria (född 1673). Om hypotesen om att hon och Karl var gifta är sann kan de knappast ha gift sig förrän omkring 1690. Karl Johansson avled så i slutet av 1693 varefter hon återgått till faderns hushåll. De notiser om Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck som gifta (utan att det nämns med vem) i sina fäders respektive hushåll i »tredje« längden (se BILD 1 och 2) har då förts in i slutet av den period som längden omfattar.

Karl Henriksson kan då ha blivit uppkallad efter moderns förste avlidne make Karl Johansson Adam och inte efter sin då levande morfar Karl Frunck. Vad som talar för äktenskapet är också att Karl Johansson var brännugnsdräng och alltså arbetade på bruket med den del av mäsingsproduktionen (bränningen av garkoppar, galmejamjöl och krossad stenkol) som Marias far brännugnsmästaren Karl Frunck arbetade med. Han bör ha funnits i familjens närhet. Det faktum att han tillhörde

⁷⁵ Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (fol. 27r och uppslag 74) och AI:2 (uppslag 67).

⁷⁶ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerade; AD bildid v74106.b22 och v74106.b41).

⁷⁷ Skultuna kyrkoarkiv C:2 (opaginerad; AD bildid v74106.b43).

⁷⁸ Om släkten Adam se Leijonhufvud (1901–1906, s. 555–558).

släkten Adam, som liksom släkten Frunck var en av de tidigast invandrade familjerna i Skultuna kan möjligen också styrka hypotesen.

Mot Hypotes 3 talar att mantalslängderna har en kontinuitet av Karl Johansson som gift alla år till och med 1693. Det utesluter ändå inte ett andra äktenskap, efter en kortare sorgeperiod för Karl Johansson, mellan Karl Johansson och Maria Karlsdotter Frunck. *Hypotes 3 låter sig tills vidare inte förkastas.*

Slutsatser av hypotesprövningen

Medan Hypotes 2 låter sig avvisas kan vare sig Hypotes 1 eller Hypotes 3 lätt avvisas. Båda alternativen utgör berättelser som verkar vara förenliga med den evidens som finns. Det som skiljer de båda hypoteserna åt är inte vem som var far till Karl Henriksson, i båda fallen var det Henrik Johansson, utan om hur många gånger Maria Karlsdotter Frunck var gift samt på vilken grund Karl Henriksson fått sitt namn.

Eftersom den släktkrets som här diskuteras i hög grad, om än inte uteslutande, verkar ha använt sig av uppkallelsen efter släktingar (döda som levande) som grund för namnval finns här ett starkt argument för Hypotes 3. Karl Henriksson (den äldre) hade då fått namn efter moderns döde förste make medan Karl Henriksson (den yngre) fått namn efter sin då döde morfar Karl Frunck. Det är dock en möjlighet att uppkallelse skedde efter den döde Karl Johansson under Hypotes 1, alltså även om han och Maria inte varit gifta. Mellanbrodern Johan hade då synbarligen fått namn efter sin då ännu levande farfar även om andra alternativ är möjliga på grunden av bristen om information om äldre släktingar.

Min bedömning är att det inte går att säkert avgöra vilken av hypoteserna 1 och 3 som är korrekt med nuvarande kunskap.

Vem var Kerstin Henriksdotter?

I husförhörslängden fanns en Kerstin Henriksdotter i Karl Henrikssons familj och hon skulle i notisen ha avlidit 1743.⁷⁹ Att hon tituleras »mod« i notisen har lett till att man kunnat finna identifikationen att hon var Karl Henrikssons mor alternativt Elisabet Olofsdotters mor. Här har visats att ingen av de identifikationerna är korrekta. Karl Henriksson mor Maria Frunck dog i Nyköping 1735 och Elisabet Olofsdotters mor Margareta Eriksdotter dog i Skultuna 1721. Om Kerstin får vi i övrigt bara veta att hon var »döf men kan wackert läsa«.

Problemet är att det inte finns någon begravningsnotis för denna Kerstin Henriksdotter. En märklig dödnötid från 1742 där Karl Henriksson nämns har dock troligen bidragit till den felaktiga identifikationen av Kerstin Henriksdotter som antingen mor till Karl Henriksson eller till Elisabet Olofsdotter. Notisen lyder:

[1742 maj] 16. Begroftz Tråarbetaren ~~Sal. Jonas Anderssons~~ [ersatt med: Carl Hindrichssons] efterlättna änka hust. Elisabet Jonssd[otter] på bruket, där sammstädes född och i all sin tid leffat. död av swulnad och ålderdom 77 åhr g[ammal]. (Skultuna kyrkoarkiv C:4, maskinfol. 266v).

Här uppges alltså att tråarbetaren Jonas Anderssons änka Elisabet Jonsdotter avlidit. Någon har dock ansett att mannens namn var felaktigt och ändrat det till Karl Henriksson, som tidigare hade varit tråddragare men som sedan 1741 var färdigmakare.

Notisen kan läsas på två sätt. Antingen är överstrykningen av Jonas Anderssons namn och tillförandet av Karl Henrikssons felaktigt eller så är det korrekt. Låt oss först anta att det är en felaktig överstrykning. En stickprovskontroll i mantalslängderna (1701, 1710, 1720, 1731 och 1741) visar att någon tråddragare Jonas Andersson i närtid inte funnits vid bruket. Någon änka Elisabet Jonsdotter finns ej heller vid

⁷⁹ Skultuna kyrkoarkiv AI:3 (uppslag 53).

bruket i husförhörslängden för 1737–1760. Blickar vi lite längre tillbaka kan dock noteras att vid bruket fanns i de »första«, »andra« och »tredje« husförhörslängderna tråddragaren Jonas Andersson Gnäll, med hustru Elisabeth och dotter Maria. Jonas Andersson avled redan 1689 enligt den »tredje« längden. Död 77 år gammal är Elisabet Jonsdotters uppskattade födelseår 1665 men någon lämplig kandidat finns inte i födelseboken detta eller kringliggande år, vare sig i bruket eller i övriga socknen. Före 1664 saknas helt födelsebok så man kan inte utesluta ett tidigare födelseår men inte heller att uppgiften aldrig blivit införd i dödboken. Detta ger i vart fall en rimlig förklaring till vem som dog 1742. Om Elisabet Jonsdotter var identisk med Jonas Andersson Gnälls hustru både gifte hon sig och blev änka tidigt.⁸⁰

En bokstavlig läsning under antagande om att ändringen är korrekt blir märklig eftersom notisen då är uppenbart felaktig. Såväl Karl Henriksson och hans hustru Elisabet, om det är hon som avses i notisen, levde ännu 1742. Det rimliga är därför att läsa dödnöten från 1742 utifrån att ändringen i den är felaktig och att den verkligen handlar om den 1689 avlidne tråddragaren Jonas Anderssons änka Elisabet Jonsdotter. Frågan vem Kerstin Henriksdotter var lämnas tyvärr här obesvarad, med undantag för observationen att hon skulle kunna vara identisk med »döf Kerstin«, som också är oidentifierad, som omnämns i brännugnsdrängen Erik Janssons familj inledningsvis.

Familjetabeller

Familjetabellerna summerar resultaten från analysavsnittet så där angivna källhänvisningar upprepas inte. Punktvis är dock familjetabellerna kompletterade med ytterligare information och då anges källorna för denna. Platsen är om inget annat anges Skultuna mässingsbruk eller Skultuna socken. Familjetabellerna nedan sammanfattas i en antavla (se Tavla 2 i Appendix 3) för Karls och Elisabeths till vuxen ålder levande barn Henrik och Margareta.

Nummer inom [] anger annummer enligt Kekule von Stradonitz system och nummer inom () i vilket äktenskap barnet är fött om fadern varit gift fler gånger.

Familj 1. Karl Henriksson och Elisabet Olofsdotter

[2] *Karl Henriksson*. Tråddräng och färdigberedare vid Skultuna mässingsbruk. Sannolikt född första tertialet 1697. Var verksam vid mässingsbruket i vart fall från 1713 till sin död 1758. Fadern var sannolikt färdigmakaren och sedermera trådmästaren *Henrik Johansson* och modern helt säkert *Maria Karlsdotter Frunck* (se FAMILJ 2).

Gift (1) med [3] *Elisabet Olofsdotter* 15 oktober 1720. Född 10 juni 1685 i Tibble. Död 14 februari 1749. Fadern var bruksvaktaren [6] *Olof Klasson* och modern [7] *Margareta Eriksdotter* i Tibble (se FAMILJ 3). Gift (2) med *Anna Johansdotter* 8 november 1752 i hennes andra äktenskap; Anna var född 27 november 1709 i Västerfärnebo.⁸¹ Död 12 augusti 1766; föräldrarna var *Jan Andersson* och *Klara Hermansdotter*.⁸² Hon hade tidigare, 1731, varit gift med brännugnsdrängen *Erik Jansson* i hans andra äktenskap (se FAMILJ 3).⁸³

Barn:

- (1) [1] *Henrik Karlsson*. Född 7 januari 1722. Död 21 september 1784.
- (1) [1] *Margareta Karlsdotter*. Född 7 augusti 1724. Död 3 juni 1801.

⁸⁰ Om tråddragaren Gnäll se Skultuna kyrkoarkiv AI:1 (uppslag 29 och 76) och AI:2 (uppslag 71).

⁸¹ Skultuna kyrkoarkiv AI:4 (uppslag 49).

⁸² Skultuna kyrkoarkiv F:1 (opaginerad; RA bildid C0020458_00075; AD bildid v74118.b68).

⁸³ Skultuna kyrkoarkiv AI:3 (fol. 46r) och AI:4 (fol. 44v).

- (1) [1] *Olof*. Född 25 januari 1728. Begravd 1 november 1729.

Familj 2. Henrik Johansson och Maria Karlsdotter Frunck

[4] *Henrik Johansson*. Tråddragare och trådmästare vid Skultuna mässingsbruk, trådmästare vid Nyköpings mässingsbruk. Född 20 maj 1677. Begravd 11 april 1735 i Nyköpings Sankt Nicolai. Fadern var kittelberedaren [8] *Johan Henriksson* och hans hustru [9] *Anna Göransdotter* (se FAMILJ 4).

Gift före första tertialet 1697 med [5] *Maria Karlsdotter Frunck*. Född 25 mars 1669. Begravd 23 mars 1734 i Nyköpings Sankt Nicolai. Fadern var brännugnsmästaren [10] *Karl Frunck* och modern [11] *Karin Johansson*.⁸⁴ Möjligen var Maria tidigare gift med brännugnsdrängen *Karl Johansson Adam* (död 1693).

Barn:

- [2] *Karl Henriksson*. Se FAMILJ 1.
- *Maria*. Född 19 januari 1701. Sannolikt identiskt med det Johan Henrikssons namnlösa barn vid bruket som begravdes 9 juli 1702.⁸⁵
- *Anna*. Född 1 mars 1703.
- *Johan*. Född 8 juni 1705.
- *Karin*. Född 5 mars 1707. Var sannolikt den namnlösa dotter som 1732 fanns med föräldrarna i Nyköping.
- *Karl Henriksson Åman*. Tråddragare och trådmästare vid Nyköpings mässingsbruk. Född 11 mars 1710. Död 24 mars 1760 i Nyköpings Sankt Nicolai. Gift senast 1740 i Nyköping med *Elisabet Björck* som begravdes 13 juni 1752 i Nyköpings Sankt Nicolai. De hade dottern *Elisabet Åman*, född 6 maj 1740 och död ogift 5 juni 1762 i Nyköpings Sankt Nicolai.

Familj 3. Olof Klasson och Margareta Eriksdotter

[6] *Olof Klasson*. Nämnd i Skultuna 1679–1692. Levde 1681–1692 i Tibble. Död 1692. Gift 9 november 1679 med [7] *Margareta Eriksdotter*. Född (åldersuppskattning) 1649 och död 19 november 1721.

Barn:

- *Annika (Anna) Olofsdotter*. Född (åldersuppskattning) 1680. Begravd 28 december 1734. Gift 13 oktober 1704 med brännugnsdrängen *Erik Jansson* i hans första äktenskap.⁸⁶ Född 1673 i Björksta socken, Yttertjurbo härad, Västmanland och begravd 22 september 1751 (se FAMILJ 1).⁸⁷
- *Olle*. Född 11 november 1683.
- [3] *Elisabet Olofsdotter* (se FAMILJ 1).

Familj 4. Johan Henriksson och Anna Göransdotter

[8] *Johan Henriksson*. Beredare. Född i juni 1653 (åldersuppgift). Nämnd 1676–1705 i mantalslängderna. Begravd 24 oktober. Gift 29 september 1676 med [9] *Anna Göransdotter*. Född (åldersuppgift) 1645. Begravd 26 februari 1716.

Barn:

- [4] *Henrik Johansson* (se FAMILJ 2).
- *Anna Johansdotter*. Född ungefär 1681. Var dopvittne 1701.
- *Johan Johansson*. Född efter 1681. Var dopvittne 1707.

⁸⁴ Lundholm (2007, s. 192–193).

⁸⁵ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; RA bildid C0020452_00039; AD bildid v74107.b34).

⁸⁶ Skultuna kyrkoarkiv C:3 (opaginerad; AD bildid v74107.b48).

⁸⁷ Skultuna kyrkoarkiv F:1 (s. 28).

Familj 5. Karl Frunck (1627–1701) och Karin Johansson (1633–1712)

[10] *Karl [Simonsson] Frunck*.⁸⁸ Brännugnsmästare i Skultuna. Född 25 februari 1627 och begravd 24 mars 1701. Gift med [11] *Karin Johansdotter*. Född (ålderssuppskattning) 1633. Begravd 9 mars 1712.

Barn:

- *Johan Karlsson Frunck*. Hästhandlare. Nämnd 1695–1699. Var gift med en till namnet okänd kvinna.
- *Gabriel [Karlsson] Frunck*. Brännugnsmästare i Skultuna. Född 22 januari 1665 och begravd 9 mars 1702. Gift (1) med *Brita* som dog 1690 och gift (2) med *Kerstin Larsdotter*, född 1672 i Nyköping 1672 och död 22 oktober 1743. Den senare i sina två följande äktenskap gift med Hans Hornaver och Johan Springare.
- *Håkan Karlsson Frunck*. Glasmästare i Norrköping. Född 27 mars 1673. Död senast i februari 1712 i Norrköping. Gift före 10 oktober 1702 med *Elsa Andersdotter*. Begravd 1 april 1733, Norrköpings Sankt Olai.
- [5] *Maria Karlsdotter Frunck* (se FAMILJ 2).

Sammanfattning

Här har utretts identifikationsproblem i färdigmakaren Karl Henrikssons och hans hustru Elisabet Olofsdotters familj. Utredningen av identifikationsproblemen har motiverats dels av att min egen tidigare identifikation av Karl som Henrik Johanssons och Maria Karlsdotter Fruncks son skulle fört med sig att dessa skulle ha haft två samtidigt levande söner med samma namn men utan att det motiverades, dels av en märklig husförhörslängdsnotis angående Karls och Elisabets familj där en kvinna vid namn Kerstin Henriksdotter kallats moder. Båda bröderna skulle då synbarligen uppkallats efter sin morfar Karl Frunck vilket får anses mycket ovanligt.

Här har visats dels att den kronologi som mantalslängder och förekomsten och frånvaron av kyrkböcker lägger fast ger vid handen att Karl sannolikt var född i första tertialet 1697 vilket sannolikt utesluter en annan far än Henrik. Maria kan möjligen ha varit gift en gång tidigare och då med en Karl Johansson Adam som sedan avlidit. Om så var fallet har Maria, i enlighet med gängse uppkallelsekick, namngett sin förstfödde son i det nya äktenskapet efter sin döde make. Endast den yngre sonen med samma namn var då sannolikt uppkallad efter sin morfar Karl Frunck. Möjligheten att den äldre sonen då skulle varit uppkallad efter en för oss okänd person kan inte uteslutas. Även Elisabets föräldrar kan identifieras, genom en sekvens belägg i mantalslängder och kyrkböcker, som Olof Klasson och Margareta Eriksdotter. Kerstin Henriksdotter kan alltså inte varit mor till någon av Karl eller Elisabet. Hennes identitet är fortfarande okänd.

⁸⁸ Uppgifterna om familjen är en sammanfattning av Lundholm (2007, s. 192–193 och s. 274–284) för vilka hänvisas till för källhänvisningar.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Landsarkivet i Uppsala

- Kronouppbördskontoret i Nyköping (SE/ULA/11625)
Gla:1 Mantalslängd 1720–1749
- Länsstyrelsen i Västmanlands län, Landskontoret I (SE/ULA/11037/21)
EIII:5 Mantalslängd 1672⁸⁹
EIII:8 Mantalslängd 1681
EIII:20 Mantalslängd 1716–1717
- Nyköpings S:t Nicolai (före 1953 Nyköpings Västra) kyrkoarkiv (SE/ULA/11128)
CI:1 Födelse- och dopbok 1725–1740
FI:1 Död- och begravningsbok 1707–1758
FI:2 Död- och begravningsbok 1759–1787
- Skultuna kyrkoarkiv (SE/ULA/11343)
AI:1 Husförhörslängd 1681–1688
AI:2 Husförhörslängd 1689–1734
AI:3 Husförhörslängd 1737–1760
AI:4 Husförhörslängd 1752–1776
C:2 Födelse- och dopbok 1664–1679
C:3 Födelse- och dopbok 1697–1717
C:4 Födelse- och dopbok 1718–1741
C:5 Födelse- och dopbok 1742–1774
F:1 Död- och begravningsbok 1707–1758

Riksarkivet

- Mantalslängder 1642–1820, Västmanlands län (SE/RA/55203.21)
Volym 12, 13, 24, 27–76, 78–114; 1653, 1654, 1665, 1669–1679, 1681–1757

Tekniska museet

- Tekniska och industrihistoriska arkivet
Kapsel 285 »Några anteckningar om Nyköpings bruk utförda åren 1927–1929 av bergsingenjör Gösta Heikorn. Avskrift«

Tryckta källor och litteratur

- Bäckmark, M., (2015), *Mantalsforska. Släktforskning i mantalslängder*, Sveriges släktforskarförbunds handböcker 8. LIBRIS-ID: 17871842. ISBN: 9789187676871.
- Edblad, S., (1979), *Nyköpings mässingsbruk*, Sörmländska handlingar 37, Södermanlands museum, Nyköping. LIBRIS-ID: 8379413. ISBN: 91-85066-11-7.
- Ekström, G., (1939–1991), *Västerås stift herdaminne*, Västerås stift herdaminneskomm. LIBRIS-ID: 15896.
- Erixon, S., (1921–1972), *Skultuna bruks historia*, Aktiebolaget Gunnar Tisells tekniska förlag i distribution, Stockholm. LIBRIS-ID: 8199166.
- Hallberg, R., (1961), »De bundna namnformerna«, *Osby hembygdsförenings årsbok 1961*, s. 30–47. ISSN: 0475-0691.
- Hultgren, K., (2021) *Se upp i backen! Ina Lundbecks levnad (1876–1964) – kavat skolflicka i Västerås, idog familjemor i Storängen*, Perrongförlaget. ISBN: 9789151965420.
- Kulturhistoriskt lexikon, (1980–1982), *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid från vikingatid till reformationstid*, andra upplagan, Rosenkilde og Bagger. LIBRIS-ID: 256996.
- Leijonhufvud, K. A. K:son, (1901–1906), *Ny svensk släktbok*, P. A. Norstedt & söners förlag, Stockholm. LIBRIS-ID: 37602.
- Lext, G., (1968), *Mantalskrivningen i Sverige före 1860*, Meddelanden från Ekonomisk-historiska institutionen vid Göteborgs universitet 13. LIBRIS-ID: 382536.

⁸⁹ En i volymen inlagd särskild längd över Bjurfors mässingsbruk omfattar åren 1669–1672.

Lext, G., (1984), *Studier i svensk kyrkobokföring 1600–1946*, Meddelanden från Ekonomisk-historiska institutionen vid Göteborgs universitet 54. LIBRIS-ID: 7746318. ISBN: 9185196266.

Lundholm, M., (2007), »Släkten Fruncks äldre led«, *Släktforskarnas årsbok '07*, s. 161–206. LIBRIS-ID: 10662433. ISBN: 9187676478.

Lundholm, M., (2009), »Efterskörd & Kommentarer. Släkten Fruncks äldre led (Släktforskarnas årsbok '07)«, *Släktforskarnas årsbok '09*, s. 339–341. LIBRIS-ID: 11843237. ISBN: 9187676540.

Lundholm, M., (2012), »Bidrag till släkten Fruncks äldre led«, *Släktforskarnas årsbok '12*, s. 263–300. LIBRIS-ID: 13483499. ISBN: 9789187676673.

Nahlbom, L., (1981), »Dopnamnsfrekvensen i V. Vingåker 1666–1697«, *Släkt och Hävd 1981:2*, s. 353. ISSN: 0489-1090.

Sikeborg, U., (1995), »Bilaga 1: Hur ”bunden” var namngivningen?«, *Släktforskarnas årsbok 1995*, s. 84–86. ISBN: 9187676125440.

Skogsjö, H., (1995), »Bilaga 2: Namngivningen på Åland – traditionstyngd eller fantasifull?«, *Släktforskarnas årsbok 1995*, s. 86–92. ISBN: 9187676125440.

Sondén, A., (1959), »Den bundna namngivningen«, *Släkt och Hävd 1959:2*, s. 270–278. ISSN: 0489-1090.

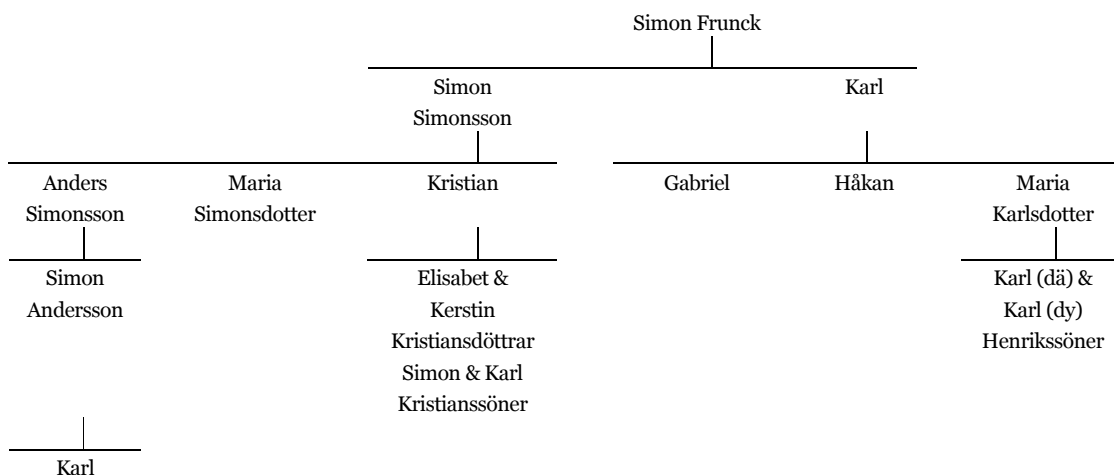
Appendix 1: Hänvisningar till Skultuna mässingsbruk i mantalslängderna

Hänvisningarna avser Riksarkivet, Mantalslängder, Västmanlands län med undantag för 1717 där året saknas bland Riksarkivets exemplar och är ersatt med mantalslängden från Landsarkivet i Uppsala, Länsstyrelsens i Västmanlands län, Landskontoret. Endast 1680 saknas helt. Hänvisningar avser första sidan eller bladet i brukslängden.

12 (1653): fol. 476r	70 (1713): fol. 121v
13 (1654): fol. 436r	71 (1714): fol. 126r
24 (1665): s. 196	72 (1715): fol. 128r
27 (1669): s. 87	73 (1716): fol. 33r
28 (1670): s. 185	Länsstyrelsen i Västmanlands län, Landskontoret EIII:20
29 (1671): s. 227	(1717): opaginerad, AD bildid v402651a.b4560
30 (1672): s. 585	74 (1718): fol. 1183
31 (1673): s. 26	75 (1719): s. 175
32 (1674): s. 41	76 (1720): s. 909
33 (1675): s. 26	78 (1721): s. 181
34 (1676): s. 18	79 (1722): s. 169
35 (1677): s. 20	80 (1723): s. 227
36 (1678): s. 32	81 (1724): s. 193
37 (1679): s. 40	82 (1725): s. 175
38 (1681): s. 36	83 (1726): s. 157
39 (1682): s. 42	84 (1727): fol. 178v
40 (1683): opaginerad, RA bildid A0006416_00036; AD bildid v402640.b670	85 (1728): fol. 265v
41 (1684): fol. 100r	86 (1729): fol. 78r
42 (1685): fol. 100r	89 (1732): s. 140
43 (1686): fol. 103v	90 (1733): s. 23
44 (1687): fol. 113r	91 (1734): s. 123
45 (1688): s. 110	92 (1735): s. 7575
46 (1689): fol. 69r	93 (1736): s. 400
47 (1690): fol. 70r	94 (1737): s. 426
48 (1691): fol. 90r	95 (1738): s. 442
49 (1692): fol. 102r	96 (1739): s. 139
50 (1693): fol. 98r	97 (1740): s. 155
51 (1694): fol. 132r	98 (1741): s. 141
52 (1695): fol. 118v	99 (1742): s. 131
53 (1696): fol. 127v	100 (1743): s. 135
54 (1697): fol. 129v	101 (1744): s. 133
55 (1698): fol. 93r	102 (1745): s. 21
56 (1699): fol. 101v	103 (1746): s. 21
57 (1700): fol. 142v	104 (1747): s. 23
58 (1701): fol. 126r	105 (1748): s. 23
59 (1702): fol. 127v	106 (1749): s. 28
60 (1703): fol. 171r	107 (1750): s. 28
61 (1704): fol. 133r	108 (1751): s. 28
62 (1705): fol. 116r	109 (1752): s. 25
63 (1706): fol. 134r	110 (1753): s. 31
64 (1707): fol. 125r	111 (1754): s. 25
65 (1708): fol. 125v	112 (1755): s. 23
66 (1709): s. 258	113 (1756): s. 23
67 (1710): fol. 100r	114 (1757): s. 23
68 (1711): fol. 236v	
69 (1712): fol. 133r	

Appendix 2: Utdrag från släkten Fruncks stamtavla

De inbördes släktskapen mellan de medlemmar av släkten Frunck som nämns i artikeln illustreras i följande grafiska tavla. Simon Frunck och Anders Simonsson nämns inte i denna artikel men har lagts till för att släkttavlan ska vara begriplig. Tavlan är alltså inte en fullständig redovisning av personerna i dessa generationer. Simon, Simon Simonsson, Karl, Anders Simonsson och Gabriel var alla brännugnsmästare medan Simon Andersson var brännugnsdräng, Kristian trådmästare och Håkan glasmästare. Utgångspunkt är den äldste kände stamfadern Simon Frunck. Övriga personer omnämns i tavlan utan släktnamn men med eventuellt nödvändigt särskiljande patronymikon.

Tavla 1. Utsnitt ur släkten Fruncks stamtavla. Källa: Lundholm (2007, 2009 och 2012).

Appendix 3: Antavla för Henrik Karlsson (1722–1784) och Karin Karlsdotter (1724–1801)

Familjenummer refererar till familjetablerna ovan och annummer enligt Kekule von Stradonitz system.

FAMILJ 4		FAMILJ 5			
8. Johan Henriksson 1653–1713	9. Anna Göransdotter 1645–1716	10. Karl Frunck 1627–1701	11. Karin Johansdotter 1633–1712		
FAMILJ 2			FAMILJ 3		
4. Henrik Johansson 1677–1726		5. Maria Karlsdotter Frunck 1669–1735		6. Olof Klasson Död 1692	
				7. Margareta Eriksdotter 1649–1721	
FAMILJ 1					
2. Karl Henriksson (den äldre) ca 1697–1757			3. Elisabet Olofsdotter 1685–1749		
1. Henrik Karlsson & 1. Karin Karlsdotter 1722–1784			1724–1801		

Tavla 2. Antavla för Karl Henrikssons och Elisabet Olofsdotter till vuxen ålder överlevande barn Henrik Karlsson (1722–1784) och Karin Karlsdotter (1724–1801).